

DETLEV DANNENBERG

Μέθοδοι ενεργοποίησης

Φύλλο εργασίας γ –

Μέθοδος παρόρμησης ¹

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Εδώ διδασκαλία, εκεί διάλογος

Κατά τη μέθοδο παρόρμησης οι φάσεις απλής διδασκαλίας της ύλης από τον δάσκαλο εναλλάσσονται με τις φάσεις συμμετοχικών δραστηριοτήτων των μαθητών. Παράδειγμα: Δέκα λεπτά απλή διδασκαλία, κατόπιν δέκα λεπτά δουλειά από τους συμμετέχοντες, δέκα λεπτά επεξεργασία των αποτελεσμάτων και διευκρίνιση αποριών με τον διδάσκοντα, μετά πάλι δέκα λεπτά απλή διδασκαλία, κ.ο.κ.

Οι φάσεις εργασίας μπορούν όμως να είναι και πιο σύντομες και να διεκπεραιώνονται από τους συμμετέχοντες στο θρανίο τους. Παράδειγμα: Μετά από μια σύντομη παρουσίαση μιας ενότητας (5 λεπτά), ο διδάσκων θέτει ένα ερώτημα και προτρέπει τους συμμετέχοντες να συζητήσουν με τον διπλανό τους την απάντηση. Μετά από μερικά λεπτά συγκεντρώνονται και συζητούνται όλες οι απαντήσεις. Έπειτα συνεχίζεται η παρουσίαση.

Η ονομασία «Μέθοδος παρόρμησης» οφείλεται στο ότι οι πληροφορίες που δίνονται κατά τη φάση παρουσίασης της ενότητας, χρησιμεύουν ως ερέθισμα για την περαιτέρω εργασία των συμμετεχόντων.

Ο σαφής διαχωρισμός ανάμεσα στην απλή διδασκαλία και τη δουλειά που γίνεται από τους συμμετέχοντες, αποτελεί και τη βασική διαφορά με τον διδακτικό διάλογο. Κατά τον διδακτικό διάλογο, η παρουσίαση, οι απορίες και οι απαντήσεις «πλέκονται» μεταξύ τους καθ' όλη τη διάρκεια. Η μέθοδος παρόρμησης αντιθέτως θυμίζει γεύμα σε εστιατόριο: Κάθε πιάτο πρώτα σερβίρεται και κατόπιν καταναλώνεται. Κατά τον ίδιο τρόπο, ο διδάσκων σερβίρει αρχικά μια μερίδα πληροφοριών επαγγελματικά προετοιμασμένη προτού οι συμμετέχοντες την επεξεργαστούν κατόπιν με τα «γαστρονομικά τους εργαλεία» και την μετατρέψουν σε «οργανική τους ουσία».

Στη διαδικασία αυτή, ένα πρόβλημα είναι ο χρόνος που επενδύεται στη δουλειά που γίνεται από τους ίδιους τους συμμετέχοντες. Εντούτοις, με τις φάσεις επεξεργασίας επιτυγχάνεται εντονότερη αντιπαράθεση με τους προβληματισμούς που θέτει η διδασκόμενη ύλη και επομένως και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Με τον τρόπο αυτό δουλεύει κανείς πιο παραγωγικά και πιο συνεργατικά απ' ό,τι στον διδακτικό διάλογο με τις αυθόρμητες απορίες και τις γρήγορες απαντήσεις.

Προετοιμασία

Κάθε μερίδα πρέπει να περιλαμβάνει υλικό σχετικό με τη θεματολογία τόσο, ώστε οι συμμετέχοντες να μπορούν να δουλεύουν δημιουργικά με αυτό σε χρόνο 5-15 λεπτών βασιζόμενοι στις γνώσεις και τα ενδιαφέροντά τους. Σύμφωνα με τη μέθοδο παρόρμησης, εργασία 90 λεπτών πάνω στη διδασκόμενη ύλη χωρίζεται ανάλογα με την προγραμματισμένη έκταση των φάσεων εργασίας σε 3 εκτενέστερες φάσεις απλής διδασκαλίας συνοδευόμενων από τις αντίστοιχες φάσεις επεξεργασίας, ή σε περίπου 6 φάσεις απλής διδασκαλίας με μικρότερες φάσεις επεξεργασίας.

Κατά το χωρισμό σε μερίδες γράφουμε αρχικά από μια λέξη-κλειδί για κάθε ενότητα πάνω σε μια κάρτα παρουσίασης. Οι κάρτες αυτές ελέγχονται ως προς το περιεχόμενο και συμπληρώνονται: Λείπει κάτι; Οι μερίδες πληροφοριών είναι ισοδύναμες σε έκταση και δυσκολία; Έπειτα σημειώνουμε πάνω σε κάρτες διαφορετικού χρώματος τα σημαντικά προβλήματα ως ερέθισμα για τις φάσεις επεξεργασίας. Λέγοντας «σημαντικά» εννοούμε ότι: Τα ερεθίσματα θα πρέπει να είναι τέτοια, ώστε συνειδητά να προκαλούν τέτοιου είδους διαδικασίες σκέψης που είναι απαραίτητες για την διεργασία των εκάστοτε πληροφοριών. Εάν για παράδειγμα σε μια μερίδα απλής διδασκαλίας ο βασικός στόχος είναι να μπορέσουν να εφαρμόσουν οι συμμετέχοντες την μεταδιδόμενη γνώση, τότε θα πρέπει να δημιουργήσετε μια συγκεκριμένη περίπτωση προς επεξεργασία. Εάν πάλι θέλετε να δώσετε βαρύτητα στη συστηματική αναγνώριση των διαφορών, η άσκηση αυτή θα πρέπει να στοχεύει σε συγκρίσεις. – Μόνο μετά από αυτή την προεργασία μπορεί να υπάρξει επεξεργασία των μερίδων απλής διδασκαλίας (συμπεριλαμβανομένων και προσφορών σε πολυμέσα) και διατύπωση των ασκήσεων για τις φάσεις επεξεργασίας (συμπεριλαμβανομένων πιθανών φύλλων εργασίας). Όσο πιο λιτά και ξεκάθαρα επικεντρώνονται οι μερίδες απλής διδασκαλίας στα ουσιαστικά, τόσο περισσότερος χρόνος μένει για τις φάσεις επεξεργασίας.

1 Συγκρ. Weidenmann, Bernd: Επιτυχημένα μαθήματα και σεμινάρια. 2η έκδοση. Weinheim: Beltz, 1998. σελ. 82-87. ISBN 3-407-36346-X